

С. М. Кушнір, доктор юридичних наук, професор,
проректор з навчально-виробничої роботи
та матеріально-технічного забезпечення,
Запорізького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3449-1261>

Є. В. Курінний, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного та адміністративного права,
Запорізького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3069-3405>

М. В. Титаренко, PhD, доцент,
доцент кафедри конституційного та адміністративного права,
Запорізького національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8200-2680>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено адміністративно-правові засади кадрового забезпечення військових адміністрацій в умовах воєнного стану в Україні. Встановлено, що військові адміністрації в сучасних умовах виконують важливу роль у забезпеченні безперервності функціонування системи публічного адміністрування, реалізації заходів оборони держави, підтриманні громадської безпеки та правопорядку, а також захисті населення в умовах збройної агресії. З'ясовано, що ефективність діяльності військових адміністрацій значною мірою залежить від належного кадрового забезпечення, професійної підготовки працівників та чіткого нормативно-правового регулювання їх правового статусу.

Проаналізовано нормативно-правову основу кадрового забезпечення військових адміністрацій, зокрема положення Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», законодавства про державну службу, місцеві державні адміністрації та місцеве самоврядування. Визначено, що особливістю кадрового забезпечення військових адміністрацій є поєднання елементів державної служби, військового адміністрування/управління та діяльності у сфері національної безпеки і оборони. Наголошено, що чинне законодавство передбачає спрощені процедури добору та призначення працівників у період дії воєнного стану, що спрямовано на забезпечення оперативності кадрових рішень та безперервності функціонування органів влади.

У результаті дослідження виявлено низку проблем у сфері кадрового забезпечення військових адміністрацій, серед яких: невизначеність правового статусу працівників, відсутність єдиного підходу до проходження служби, недостатнє врегулювання питань дисциплінарної відповідальності, кадрового резерву та професійної підготовки персоналу. Особливу увагу приділено проблемам взаємодії військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування, а також необхідності формування кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях. Обґрунтовано необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання кадрової політики у військових адміністраціях шляхом визначення єдиного правового статусу працівників, створення системи професійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу, а також удосконалення механізмів кадрового адміністрування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Ключові слова: військові адміністрації; воєнний стан; кадрове забезпечення; адміністративно-правове регулювання; державна служба; публічне адміністрування; національна безпека.

S. M. Kushnir, Ye. V. Kurinnyi, M. V. Tytarenko. Administrative and legal principles of personnel provision of military administrations in conditions of martial law

The article examines the administrative and legal foundations of staffing support for military administrations under martial law in Ukraine. It has been established that, under current conditions, military administrations play an important role in ensuring the continuity of the public administration system, implementing national defense measures, maintaining public safety and law and order, as well as protecting the population in the context of armed aggression. It is determined that the effectiveness of military administrations largely depends on proper staffing support, professional training of personnel, and clear legal regulation of their legal status.

© С. М. Кушнір, Є. В. Курінний, М. В. Титаренко, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

The study analyzes the regulatory and legal framework governing staffing support for military administrations, including the provisions of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law," legislation on civil service, local state administrations, and local self-government. It is established that the specific feature of staffing support for military administrations lies in the combination of elements of civil service, military administration, and activities in the field of national security and defense. It is emphasized that the current legislation provides simplified procedures for the recruitment and appointment of personnel during martial law, aimed at ensuring оперативність кадрових рішень and uninterrupted functioning of public authorities.

As a result of the research, a number of problems in the field of staffing support for military administrations have been identified, including the uncertainty of the legal status of employees, the lack of a unified approach to service procedures, insufficient regulation of disciplinary liability, personnel reserve formation, and professional training of staff. Particular attention is paid to the issues of interaction between military administrations and local self-government bodies, as well as the need to create a personnel reserve for work in de-occupied territories. The necessity of improving the administrative and legal regulation of a personnel policy in military administrations is substantiated through the establishment of a unified legal status of employees, the creation of a professional training and advanced qualification system, and the improvement of personnel administration mechanisms under martial law and during the post-war recovery of the state.

Keywords: military administrations; martial law; staffing support; administrative and legal regulation; civil service; public administration; national security.

Актуальність теми дослідження зумовлена насамперед запровадженням та тривалим функціонуванням правового режиму воєнного стану в Україні, що спричинило суттєву трансформацію системи публічного адміністрування та посилення ролі військових адміністрацій у забезпеченні оборони держави, громадської безпеки, цивільного захисту й безперервності здійснення владних повноважень. В умовах збройної агресії саме військові адміністрації виконують ключові адміністративно-владні функції на відповідних територіях, що безпосередньо залежить від належного кадрового забезпечення цих органів. Водночас чинне законодавство містить низку прогалин і колізій щодо правового статусу працівників військових адміністрацій, порядку проходження служби, механізмів добору персоналу, дисциплінарної відповідальності та соціального забезпечення. Це негативно впливає на стабільність функціонування військових адміністрацій, ефективність реалізації їх повноважень та рівень кадрової спроможності в умовах підвищених безпекових ризиків.

Крім того, актуальність дослідження визначається необхідністю формування сучасної моделі адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення військових адміністрацій з урахуванням потреб воєнного часу та післявоєнного відновлення держави. Практика діяльності військових адміністрацій свідчить про потребу у створенні ефективного кадрового резерву, удосконаленні системи професійної підготовки персоналу, законодавчому врегулюванні взаємодії між військовими адміністраціями та органами місцевого самоврядування, а також визначенні єдиних підходів до кадрової політики у сфері публічного адміністрування в умовах воєнного стану. Наукове дослідження адміністративно-правових засад кадрового забезпечення військових адміністрацій має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки сприятиме вдосконаленню механізмів функціонування цих органів, підвищенню ефективності публічного адміністрування та зміцненню інституційної спроможності держави в умовах воєнних викликів.

Ступінь наукової розробки проблеми свідчить про зростання уваги науковців до дослідження діяльності військових адміністрацій в умовах воєнного стану, їх адміністративно-правового статусу, особливостей взаємодії з органами місцевого самоврядування та функціонування системи публічного адміністрування в умовах збройної агресії. Окремі аспекти цієї проблематики досліджували Я. М. Волик, Т. С. Журавель, І. В. Ковбас, В. А. Корелова, П. І. Крайній, Д. М. Майстро, Г. В. Макаров, С. М. Мельник, І. С. Павчук, О. В. Рой, А. М. Токар, П. М. Фівкін, В. В. Юр'єв та інші вчені, які аналізували правовий статус військових адміністрацій, адміністративні повноваження, особливості проходження служби, проблеми кадрової політики та забезпечення режиму воєнного стану. Водночас комплексне дослідження адміністративно-правових засад кадрового забезпечення військових адміністрацій, зокрема питань правового статусу працівників, формування кадрового резерву, професійної підготовки персоналу та механізмів кадрового адміністрування в умовах воєнного стану, у сучасній адміністративно-правовій науці залишається недостатньо розробленим, що зумовлює актуальність і необхідність подальших наукових досліджень у цій сфері.

Метою дослідження є визначення сутності та особливостей адміністративно-правових засад кадрового забезпечення військових адміністрацій в умовах воєнного стану, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у цій сфері. Для досягнення поставленої мети необхідно дослідити правовий статус військових адміністрацій, особливості проходження служби та кадрового забезпечення їх персоналу, а також виявити проблеми й перспективи вдосконалення механізму кадрової політики в умовах воєнного стану.

В умовах правового режиму воєнного стану військові адміністрації стали одним із ключових елементів системи публічного адміністрування в Україні. Їх створення було зумовлене необхідністю забезпечення безперервності такого адміністрування, оборони та громадської безпеки в умовах збройної агресії [9, с. 26-28]. Військові адміністрації є тимчасовими державними органами, що утворюються на територіях,

де органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації не можуть повною мірою забезпечувати реалізацію покладених на них повноважень. Запровадження воєнного стану спричинило трансформацію механізму функціонування органів виконавчої влади та посилення ролі військових адміністрацій у системі публічного адміністрування [13, с. 157-165]. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання кадрового забезпечення військових адміністрацій, оскільки саме кадровий потенціал визначає здатність таких органів забезпечувати стабільність публічного адміністрування, підтримання правопорядку, реалізацію заходів оборони та захист населення.

Адміністративно-правові засади кадрового забезпечення військових адміністрацій формуються системою нормативно-правових актів, які визначають порядок створення цих органів, вимоги до їх персоналу, особливості проходження служби та організацію виконання владних повноважень. Основу такого регулювання становить Конституція України [1], Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [2], закони України «Про місцеві державні адміністрації» [4], «Про місцеве самоврядування в Україні» [3], а також підзаконні нормативні акти Кабінету Міністрів України та акти Президента України. Саме норми адміністративного права визначають порядок діяльності військових адміністрацій, їх адміністративно-правовий статус, межі компетенції та механізми реалізації владних повноважень в умовах особливого правового режиму. Особливістю адміністративно-правового регулювання у цій сфері є застосування імперативного методу правового регулювання, що передбачає обов'язковість виконання юридичних приписів та можливість застосування заходів державного примусу [18, с. 470-477]. Це безпосередньо впливає і на систему кадрового забезпечення, оскільки діяльність працівників військових адміністрацій пов'язана з реалізацією владно-організаційних функцій, прийняттям обов'язкових адміністративно-владних рішень та забезпеченням функціонування державного механізму в умовах війни.

Особливість кадрового забезпечення військових адміністрацій полягає у поєднанні елементів цивільного адміністрування та військового управління. У науковій літературі наголошується, що військові адміністрації є єдиним інститутом публічної адміністрації, до складу якого можуть входити як державні службовці, так і військовослужбовці та представники правоохоронних органів [13, с. 157-165]. Така специфіка кадрового складу зумовлена особливим характером завдань, які покладаються на військові адміністрації. Вони забезпечують реалізацію заходів правового режиму воєнного стану, підтримання громадської безпеки, координацію мобілізаційних заходів, захист критичної інфраструктури, організацію цивільного захисту та виконання окремих повноважень органів місцевого самоврядування [12, с. 100-104; 15, с. 441-446]. Саме тому кадрове забезпечення цих органів повинно ґрунтуватися на принципах професійності, оперативності, дисципліни, підконтрольності та здатності діяти в умовах підвищених безпекових ризиків.

Складність правового статусу військових адміністрацій безпосередньо впливає на особливості формування їх кадрового складу. У науковій доктрині сформулювалося два основні підходи до розуміння адміністративно-правового статусу військових адміністрацій. Згідно з першим підходом, військова адміністрація розглядається як трансформований місцевий орган виконавчої влади із розширеним обсягом повноважень, тоді як другий підхід передбачає розгляд військових адміністрацій як окремої системи органів публічної адміністрації [16, с. 664-668]. Відповідно кадрове забезпечення таких органів також має подвійний характер. З одного боку, воно ґрунтується на механізмах державної служби, а з іншого – передбачає залучення військовослужбовців та працівників сектору безпеки і оборони. Це обумовлює необхідність вироблення єдиного підходу до визначення правового статусу працівників військових адміністрацій, порядку проходження служби, дисциплінарної відповідальності та системи соціального забезпечення.

Особливості правового регулювання проходження державної служби у військових адміністраціях безпосередньо пов'язані зі спеціальним правовим режимом воєнного стану та особливим адміністративно-правовим статусом самих військових адміністрацій. Проходження державної служби у військових адміністраціях характеризується поєднанням елементів державної служби, військового управління та служби в секторі безпеки і оборони. Особливістю є те, що посади державних службовців у військових адміністраціях можуть замінюватися військовослужбовцями, особами рядового і начальницького складу правоохоронних органів та служби цивільного захисту, які відряджаються для виконання завдань в інтересах оборони держави та її безпеки із залишенням на відповідній службі без виключення зі списків особового складу (ч. 5 ст. 4 Закону). Така модель кадрового забезпечення свідчить про спеціальний характер проходження служби у військових адміністраціях та її безпосередню залежність від потреб забезпечення національної безпеки.

Важливою особливістю правового регулювання державної служби у військових адміністраціях є спрощений порядок призначення на посади в умовах воєнного стану. Відповідно до ч. 5 ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» особи призначаються на посади державної служби без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом, на підставі заяви, особової картки та документів, що підтверджують громадянство України, освіту і досвід роботи. Таке правове регулювання спрямоване на забезпечення оперативного комплектування державного апарату в умовах війни та недопущення блокування діяльності органів публічної влади через тривалі конкурсні процедури. Водночас закон встановлює певні обмеження: державні службовці, призначені за спрощеною процедурою, не можуть бути переведені на інші посади державної служби, а після припинення або скасування воєнного стану на відповідні посади

обов'язково оголошується конкурс (ч. 5, 7 ст. 10 Закону). Таким чином, законодавець фактично закріпив тимчасовий та винятковий характер такого порядку проходження державної служби.

Окремою особливістю проходження державної служби у військових адміністраціях є тимчасове спрощення окремих антикорупційних та мовних вимог до кандидатів на посади. Закон передбачає, що у період дії воєнного стану особа, яка претендує на посаду державної служби, не подає документ про підтвердження рівня володіння державною мовою, а спеціальні перевірки та перевірки, передбачені законодавством про очищення влади, у визначених законом випадках можуть не проводитися під час воєнного стану (ч. 6, 8 ст. 10 Закону). Разом із тим такі вимоги не скасовуються повністю, а лише відкладаються у часі. Закон встановлює обов'язок подання документа про рівень володіння державною мовою та проходження відповідних перевірок після припинення або скасування воєнного стану. Неподання таких документів або непроходження перевірок є підставою для звільнення особи із займаної посади (ч. 7, 9 ст. 10 Закону). Це свідчить про прагнення законодавця забезпечити баланс між оперативністю кадрових рішень та збереженням базових гарантій законності проходження державної служби.

Специфіка проходження державної служби у військових адміністраціях проявляється також у підвищеному рівні централізації управління та особливому порядку підпорядкування. Закон визначає, що спрямування, координацію та контроль за діяльністю військових адміністрацій у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку здійснює Генеральний штаб Збройних Сил України, а з інших питань – Кабінет Міністрів України (ч. 7 ст. 4 Закону). Це формує подвійний характер службових відносин у військових адміністраціях, де державна служба фактично поєднується із виконанням завдань військового управління. Крім того, начальники військових адміністрацій наділяються широкими кадровими повноваженнями щодо затвердження тимчасових структур, призначення та звільнення працівників, переведення їх на інші посади або оголошення простою (ст. 10 Закону). У результаті проходження державної служби у військових адміністраціях набуває спеціального правового режиму, який характеризується оперативністю кадрових рішень, посиленнями владно-організаційними механізмами та пріоритетністю інтересів оборони і безпеки держави [2].

Однією з найбільш дискусійних проблем у сфері кадрового забезпечення військових адміністрацій є невизначеність правового статусу їх працівників. Законодавство не містить чіткої відповіді на питання, чи є працівники військових адміністрацій державними службовцями, чи посадовими особами місцевого самоврядування. Така невизначеність створює правові колізії у сфері проходження служби, оплати праці, дисциплінарної відповідальності та реалізації соціальних гарантій. Особливо гостро ця проблема проявляється у військових адміністраціях населених пунктів, які фактично виконують функції органів місцевого самоврядування, однак функціонують як тимчасові державні органи. Практика свідчить, що працівники військових адміністрацій часто не отримують надбавок за ранг та вислугу років, передбачених для посадових осіб місцевого самоврядування, що негативно впливає на мотивацію персоналу та стабільність кадрового складу [5, с. 88-92].

Кадрове забезпечення військових адміністрацій передбачає не лише комплектування штату, а й формування ефективної системи адміністрування персоналу. В умовах воєнного стану особливого значення набувають питання професійної підготовки працівників, їх здатності діяти в кризових умовах, забезпечувати координацію між цивільними та військовими структурами, а також здійснювати адміністративно-владних функції у сфері оборони та громадської безпеки. У дослідженнях підкреслюється, що військові адміністрації формуються із військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, які мають професійний досвід у сфері безпеки, управління та правового забезпечення [17, с. 102-107]. Це забезпечує можливість оперативного реагування на виклики воєнного часу та ефективну координацію між цивільними й військовими структурами.

Водночас ефективність кадрового забезпечення військових адміністрацій значною мірою залежить від належної організації правового супроводу їх діяльності. Особлива роль у цьому процесі належить юридичним службам та юридичним радникам, які забезпечують правовий супровід процесу планування та реалізації владних рішень. У науковій літературі наголошується, що юридичні радники беруть участь у плануванні військових операцій, оцінці правових ризиків, аналізі гуманітарних наслідків бойових дій та забезпеченні дотримання норм національного і міжнародного гуманітарного права [10, с. 163-169]. В умовах воєнного стану така діяльність набуває особливого значення, оскільки військові адміністрації реалізують широкий спектр владних повноважень, що можуть супроводжуватися тимчасовим обмеженням окремих прав і свобод людини.

Важливою складовою кадрового забезпечення військових адміністрацій є питання добору керівного складу. Начальники військових адміністрацій наділяються значним обсягом владних повноважень та фактично забезпечують функціонування державного механізму на відповідній території. Водночас чинне законодавство не містить достатньо чітких вимог щодо професійної підготовки, досвіду роботи та критеріїв добросовісності осіб, які можуть бути призначені на такі посади. Крім того, існують проблеми щодо тимчасового виконання обов'язків начальника військової адміністрації у разі його звільнення або відсутності. На практиці це призводить до блокування роботи адміністрацій, ускладнення фінансових операцій та неможливості реалізації окремих управлінських функцій [5, с. 88-92]. Це свідчить про необхідність законодавчого

врегулювання механізму тимчасового заміщення посад та формування кадрового резерву для військових адміністрацій.

Особливого значення в умовах війни набуває проблема формування кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях. Науковці наголошують на необхідності забезпечення кадрового резерву для функціонування тимчасових органів влади та відновлення системи публічного адміністрування після деокупації територій [6, с. 46-53]. Такий резерв має формуватися з осіб, які володіють професійними знаннями у сфері публічного адміністрування, безпеки, цивільного захисту, організації гуманітарної допомоги та правового забезпечення діяльності органів влади. Водночас необхідно враховувати потребу у психологічній стійкості працівників, їх готовності працювати в умовах безпекових загроз та високого рівня відповідальності.

Не менш важливим аспектом кадрового забезпечення військових адміністрацій є проблема взаємодії з органами місцевого самоврядування. Відсутність чіткої моделі розмежування компетенції між військовими адміністраціями та органами місцевого самоврядування призводить до дублювання повноважень, виникнення адміністративно-владних конфліктів та різного тлумачення законодавства [11, с. 46-54]. Це безпосередньо впливає і на кадрову політику, оскільки в окремих випадках працівники органів місцевого самоврядування фактично переходять до структури військових адміністрацій або виконують подібні функції паралельно. У результаті виникають проблеми підпорядкування, розмежування відповідальності та визначення правового статусу працівників.

Кадрове забезпечення військових адміністрацій повинно ґрунтуватися на принципі професійної компетентності та належної підготовки персоналу. В умовах воєнного стану працівники військових адміністрацій повинні володіти знаннями у сфері адміністративного права, публічного адміністрування, національної безпеки, мобілізаційної підготовки та цивільного захисту. Особливого значення набуває здатність до міжвідомчої взаємодії, оперативного прийняття рішень та роботи в умовах кризових ситуацій. У зв'язку з цим виникає потреба у створенні спеціалізованих програм професійної підготовки та підвищення кваліфікації працівників військових адміністрацій, а також у формуванні системи постійного професійного навчання.

Аналіз наукових підходів свідчить, що ефективність кадрового забезпечення військових адміністрацій безпосередньо пов'язана із рівнем нормативного врегулювання їх діяльності. Відсутність чітких законодавчих положень щодо статусу працівників, порядку проходження служби, вимог до керівників та механізмів відповідальності негативно впливає на стабільність функціонування цих органів [15, с. 441-446]. Водночас складна система підпорядкованості військових адміністрацій, які перебувають під впливом Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального штабу Збройних Сил України та військових адміністрацій вищого рівня, ускладнює організацію кадрової роботи та реалізацію принципу єдиноначальності [16, с. 664-668].

Отже, дослідження адміністративно-правових засад кадрового забезпечення військових адміністрацій дає підстави стверджувати, що в умовах воєнного стану військові адміністрації стали одним із ключових елементів системи публічного адміністрування та забезпечення національної безпеки України. Їх діяльність поєднує функції публічного адміністрування, військового управління та реалізації заходів правового режиму воєнного стану, що зумовлює особливий характер кадрового забезпечення таких органів. Ефективність виконання покладених на військові адміністрації завдань безпосередньо залежить від професійного рівня персоналу, оперативності кадрових рішень, належної організації проходження служби та чіткого нормативного визначення правового статусу працівників.

У ході дослідження встановлено, що чинне законодавство у сфері кадрового забезпечення військових адміністрацій характеризується наявністю низки правових прогалин і колізій. Зокрема, недостатньо врегульованими залишаються питання визначення правового статусу працівників військових адміністрацій, порядку проходження служби, співвідношення державної служби та військового управління, формування кадрового резерву, а також механізмів професійної підготовки й відповідальності персоналу. Додаткові труднощі виникають у зв'язку з особливим порядком підпорядкування військових адміністрацій та необхідністю взаємодії з органами місцевого самоврядування, що нерідко призводить до дублювання повноважень і ускладнення кадрової політики.

З огляду на це, удосконалення адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення військових адміністрацій є необхідною умовою підвищення ефективності їх функціонування як у період дії воєнного стану, так і в процесі післявоєнного відновлення держави. Перспективними напрямками вдосконалення законодавства є визначення єдиного правового статусу працівників військових адміністрацій, законодавче врегулювання порядку проходження служби, створення системи кадрового резерву та запровадження спеціалізованої професійної підготовки персоналу. Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню інституційної спроможності військових адміністрацій, підвищенню якості публічного адміністрування та забезпеченню належного рівня державної безпеки в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії *Верховна Рада України* 28 червня 1996 р. *Голос України*. 1996. 13 лип. № 128. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. *Голос України*. 2015. 10 черв. № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Голос України*. 1997. 12 черв. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.
4. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. *Голос України*. 1999. 12 трав. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
5. Волик Я. М. Правовий статус працівників військових адміністрацій населених пунктів / Я. М. Волик // *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. Вип. 42. С. 88-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ruau_2024_42_18.
6. Журавель Т. С. Проблеми пошуку оптимальної моделі діяльності органів публічної адміністрації військово-цивільного характеру / Т. С. Журавель // *Таврійський науковий вісник. Серія : Публічне управління та адміністрування*. 2023. Вип. 6. С. 46-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvrpua_2023_6_9.
7. Ковбас І. В. Судовий захист прав, свобод, інтересів особи під час дії воєнного стану / І. В. Ковбас // *Еволюція доктрини адміністративного права в Україні : збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу, присвяченого 30-річчю Національна академія правових наук України (м. Харків, 19 трав. 2023 р.)*. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 58-61.
8. Корелова В. А., Рябченко Я. С., Солодка А. П. Вплив правового режиму воєнного стану на діяльність Кабінету Міністрів України та військових адміністрацій / В. А. Корелова, Я. С. Рябченко, А. П. Солодка // *Проблеми законності*. 2023. Вип. 161. С. 119-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2023_161_8.
9. Крайній П. І., Ковбас І. В. Адміністративно-правові аспекти діяльності публічних службовців в умовах правового режиму воєнного стану / П. І. Крайній, І. В. Ковбас // *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції : матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу (м. Запоріжжя, 14 черв. 2022 р.)*. Запоріжжя, 2022. С. 26-28.
10. Майстро Д. М., Максакова Р. М. Правовий статус депутатів місцевих рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям: проблеми тлумачення та правозастосування / Д. М. Майстро, Р. М. Максакова // *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 163-169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apopr_2025_2_24.
11. Макаров Г. В. Взаємодія військових адміністрацій населених пунктів та органів місцевого самоврядування: проблеми та напрями вдосконалення / Г. В. Макаров // *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2023. № 2. С. 46-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubans_2023_2_8.
12. Мельник С. М. Адміністративно-правовий статус військових адміністрацій в Україні в умовах правового режиму воєнного стану / С. М. Мельник // *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 6. С. 100-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dnchpu_2022_6_17.
13. Павчук І. С. Концептуальні засади адміністративно-правового статусу військових адміністрацій в Україні / І. С. Павчук // *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 157-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2023_3_28.
14. Павчук І. С. Адміністративні повноваження військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування у період воєнного стану. *Академічні візії*. 2024. № 44. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2163>.
15. Рой О. В. Військові адміністрації як суб'єкти владних повноважень / О. В. Рой // *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 441-446. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apopr_2024_1_80.
16. Токар А. М., Гаврік Р. О. Адміністративно-правовий статус військових адміністрацій як суб'єктів публічної адміністрації / А. М. Токар, Р. О. Гаврік // *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 664-668. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apopr_2024_6_111.
17. Фівкін П. М., Рибицька О. М., Правдивець Є. М. Взаємодія військово-цивільних адміністрацій з силами безпеки і оборони щодо правового забезпечення військових операцій / П. М. Фівкін, О. М. Рибицька, Є. М. Правдивець // *Актуальні проблеми держави і права*. 2024. Вип. 104. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2024_104_16.
18. Юр'єв В. В. Місце норм адміністративного права в системі правових засад забезпечення обласними військовими адміністраціями України режиму воєнного стану / В. В. Юр'єв // *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 3. С. 470-477. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkauk_2023_3_46.

Дата надходження статті: 30.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025